

EEN GESPREK MET...

MONICA AKIHARY & NIELS BROUWER

Zangeres en tekstdichter Monica Akihary ontvangt 6 december in het Bimhuis in Amsterdam de Boy Edgar Prijs 2023. Samen met gitarist en componist Niels Brouwer vormt zij sinds 1997 het ensemble Boi Akih, dat zich beweegt op het vlak van world, jazz en improvisatie. Hun samenwerkingsverbanden ontstaan spelenderwijs, waardoor ze zich blijven ontwikkelen. De muzikale chemie ontstond al in hun tienerjaren en ontspan zich tot een levenslange tour. In hun knusse dijkhuis bespraken we hun artistieke bestaan en de betekenis van muziek maken.

Hoe is het om de Boy Edgarprijs te krijgen?

M: Ik ben heel blij en voel me vereerd. Het is fijn om erkenning voor je muziek te krijgen, maar het komt ook onverwacht dat ik die prijs individueel krijg, want Niels en ik werken altijd samen. Naast onze volle agenda komt er veel publiciteit op ons af, dus alles loopt door elkaar.

N: We zijn blij met de extra aandacht voor onze muziek. Vroeger werden we vaak gezien als makers van wereldmuziek en nu komt er steeds meer belangstelling uit de hoek van de geïmproviseerde jazzmuziek. Daar zijn we erg blij mee, omdat jazz een onderdeel van onze muziek is.

M: Het is vooral onze werkwijze, de manier waarop we muziek benaderen en uitwerken, die overeenkomt met jazz. Niels geeft veel ruimte voor improvisatie. Op die manier ontstaan mogelijkheden om de muziek die we samen willen maken, daadwerkelijk te ontwikkelen. Het is fantastisch dat wij waardering krijgen voor onze eigenzinnige aanpak en onze eigen stem in de Nederlandse scene.

N: Het organiseren van de feestelijk concertavond op 6 december in het Bimhuis, geeft ons ruimte om iets te maken dat we normaal niet doen. We gaan met een grote groep spelen en dat schept de mogelijkheid om onze stukken op een andere manier te arrangeren.

[vervolg in de rechterkolom...](#)

Monica Akihary en Niels Brouwer. (Foto: Joke Schot)

M: We hebben musici uitgenodigd uit een breed spectrum van genres. Veel jonge musici en mensen die al lang op ons verlanglijstje staan om mee samen te werken. Daarmee richten we onze blik ook op de toekomst en hopen we inspiratie te vinden in nieuwe geluiden, maar wij hopen vooral dat iedereen gaat schitteren tijdens dit speciale concert.

Welke route heb je afgelegd tussen kindertijd en het ontstaan van Boi Akih?

M: Ik kom uit een Moluks gezin en groeide op in een Molukse wijk in Lunteren. In de Molukse gemeenschap is muziek en vooral zang, iets alledaags. Rond mijn vijfde jaar begon ik met zingen, thuis, in de kerk en bij vieringen in de wijk. Er werd meerstemmig gezongen, dus daar ging ik vanzelf in mee. Ik zong ook in de band van mijn broer. Omdat er thuis een harmonium was kreeg ik orgellessen, hoewel ik liever gitaarlessen had gewild. Wat betreft zang kwam alles van nature.

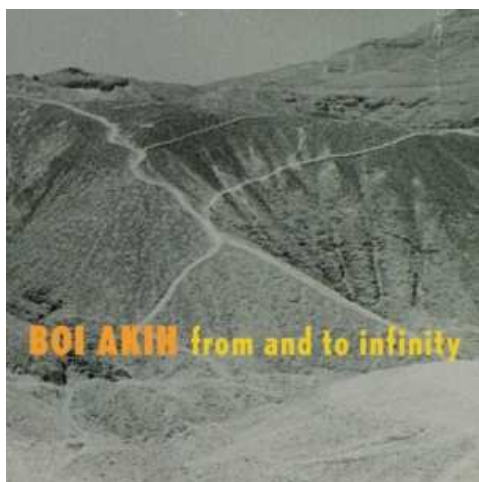
Op de middelbare school raakte ik bevriend met Niels en ontstond er een schoolbandje. Vervolgens ging ik beeldende kunst studeren in Amsterdam. Daar kwam ik in aanraking met de Moluccan Moods, muziekavonden in Paradiso waar Molukse groepen uit het hele land optraden. Ik werd zangeres in het Moluccan Moods Orchestra, dat vooral Lagu-Lagu speelde, de traditionele Molukse liederen die in de jaren dertig zijn geschreven. Als kind had ik deze liedjes al geleerd en ze worden nog altijd gezongen. Tijdens mijn hele studie ben ik blijven zingen en uiteindelijk zong ik ook bij het afstudeerproject van Niels. Ik was enkele jaren actief als kunstenaar, maakte onder andere monumentale plastieken voor de gemeente Barneveld en de Molukse kerk in Middelburg, maar de muziek bleef trekken.

N: Eigenlijk heb ik in mijn leven nooit iets gepland. Ik wist dat ik muziek wilde maken en de jazzopleiding was het enige dat realistisch was. Aanvankelijk was ik zeer onder de indruk van de conservatoriumopleiding, maar na drie jaar merkte ik dat het verhaal stopte bij bebop. Toen er geen antwoorden kwamen op mijn onderzoekende vragen, ontstond er een gevecht. Ik wilde niet naspelen, wat gangbaar was in de lessen, maar verlangde naar verdieping en moderne jazz. Gelukkig kwam ik in contact met de Molukse contrabassist Victor Kaihatu, die ook gitaarlessen gaf. Daarna had ik lessen bij John Schröder en Jonathan Butler, van wie ik veel heb geleerd. Zij bleven maar kort in Hilversum, omdat zij meer waren gericht op avant-garde en dat paste niet [vervolg op de volgende pagina linksboven...](#)

binnen het rigide bebop-format. Mijn eerste echte band was een afro-band gebaseerd op Nigeriaanse highlife. Die band was een goede leerschool, terwijl ik steeds meer moeite kreeg met de benadering van het conservatorium. Later werd ik geïnspireerd door de Cubaanse gitarist Leo Brouwer en heb ik veel tijd geïnvesteerd in klassieke- en niet-westerse muziek. Zo volmaakte ik mijn techniek.

M: Vanaf ons zeventiende jaar zijn we samen. Muziek was voor mij altijd iets van 'leuk, een beetje spelen', terwijl Niels er heel serieus mee bezig was. Hij beïnvloedde mij met de platen die hij draaide. Pas toen ik besloot om serieus in de muziek te stappen zijn we muzikale partners geworden. Het werkproces dat ik als kunstenaar volgde, heeft zich vertaald naar de muziek: in jezelf graven naar ideeën, die je uitwerkt tot er iets ontstaat. Dat onderzoekende is ook een goede basis voor de muziek.

N: Met haar muzikale achtergrond, benadering, inbreng en ideeën heeft Monica ook veel invloed op mijn ontwikkeling gehad. Toen we met Boi Akih begonnen wisten we niet hoe het moest worden. Het gebeurde. Ik had nooit kunnen bedenken dat onze muziek zich zou ontwikkelen zoals die nu klinkt.

De hoes van het album 'From And To Infinity', dat dit jaar verscheen.

Wat voegen de Molukse achtergrond van Monica en jullie verre reizen toe?

M: Mijn ouders zijn in 1950 naar Nederland gekomen toen mijn opa's, die beide voor de KNIL werkten, het bevel kregen om naar Nederland te gaan. Ik ben tweetalig opgevoed binnen de Molukse [vervolg in de rechterkolom...](#)

gemeenschap en kreeg alle verhalen mee, inclusief de onafhankelijkheidsstrijd. Tijdens mijn studie ontving ik een beurs waarmee ik een jaar in Indonesië kon studeren. Niels ging met mij mee. Dat gaf mij de kans om ook de andere kant van mijn verhaal te ontdekken en de familie daar te ontmoeten. Ieder mens zoekt naar de eigen identiteit. Bij mij is die tweeledig. Er komt een moment waarop je bedenkt wat je met die culturele rijkdom kunt doen in de muziek, maar ik ben vooral Monica en alles wat ik doe is een onderdeel van mijzelf.

N: Wij verdelen de wereld niet in landen, dus op nieuwe plekken zijn we niet gericht op 'de' cultuur. Op reis ontmoet je mensen waar je een band mee opbouwt. Zo kom je in aanraking met nieuwe ideeën waarvan je leert en jezelf mee ontwikkelt.

M: Wij hebben nooit in hokjes gedacht, maar bekijken wat interessant is voor de muziek.

N: Wij proberen op een open manier in te stappen en te ervaren wat we horen en zien, zonder direct verbanden te leggen met elementen uit de Europese muziekcultuur, zoals stemming, harmonie en modulatie. In India kregen wij les van zangeres Jahnavi Jayaprakash, die ons leerde wat de schoonheid en essentie is in de klassieke Zuid-Indiase muziek. We speelden samen met de Japanse slagwerker Ryoko Imai. Zij gaf een mooi beeld van haar betekenis van noten. Apart van elkaar gespeeld geven die weidsheid. Een losse noot beeldt eenzaamheid uit.

Bij samenspel met gamelaninstrumenten komen er weer hele andere aspecten aan de orde, ook door de verschillende stemmingen van de gamelan en mijn gitaar.

Door de jarenlange samenwerking met gamelanspeler I Made Subandi ontdekten we weer een andere vorm van schoonheid. Al die ideeën zijn niet meer te rubriceren, maar hebben onze muziek wel blijvend beïnvloed en die proberen we daarin samen te brengen tot een organisch geheel.

De muziek van Boi Akih is intiem, intens, spiritueel en lijkt jullie persoonlijke identiteit te overstijgen.

N: Onze eerste ontmoeting ontstond via de muziek en ons hele leven staat in het teken van muziek.

M: Misschien kun je dat wel zo voelen. Enerzijds heb je onze composities en concerten, maar ook ons vocabulaire is heel belangrijk en de invloed van de mensen met wie wij spelen.

N: Onze muziek is meer dan de noten. Als een stuk blijft steken bij mooi of knap, dan valt het af. Lading is onmisbaar. Ik weet niet precies waar die vandaan komt, maar zodra die er is weet je dat. Als we met een groter ensemble werken en iemand vraagt 'wat moet ik doen' antwoord ik: "er moet niets en maak iets dat je zelf wilt". Natuurlijk stuur ik bij, maar de inbreng moet uit de persoon zelf komen, een eigen stem laten horen.

Heeft jullie muziek een boodschap?

M: Zo wordt onze muziek wel vaak opgevat. Het is belangrijk dat luisteraars ruimte hebben om er een eigen verhaal in te vinden.

N: In datgene waar tekst tekortschiet om de wereld te verklaren. Elke noot kan gelijktijdig mooi en lelijk zijn. We zijn altijd op zoek naar iets dat de logica overstijgt en meerdere lagen heeft, die niet per se op elkaar hoeven te passen. Een noot kan tekstueel zijn en gelijktijdig een emotie oproepen. Dat is het mooie van muziek en daar moet onze muziek aan voldoen. [vervolg op de volgende pagina linksboven...](#)

Hoe komen jullie samenwerkingen tot stand?

N: Er komen mensen op ons pad. In Zuid-Korea ontmoetten we kort geleden Tsammy Tsara Tsara uit Madagaskar, die in de jaren negentig in de groep Tarika Sammy speelde. Hij bleef daar langer hangen om ons concert te kunnen bijwonen. We speelden samen op onze hotelkamer en daar ontstond iets nieuws. Jahnavi Jayaprakash zochten we op nadat we haar hadden gezien in het Bimhuis.

M: Sinds 2006 toeren we regelmatig in Indonesië en De Molukken. Daar ontstond vriendschap met Rence Alfons, de dirigent van het Molucca Bamboewind Orchestra (MBO), een orkest van zeventig spelers uit drie bergdorpen op Ambon, die de bansuri (dwarsfluit van bamboe; red) bespelen.

In 2017 kregen we een compositieopdracht van het Holland Festival voor het project 'Controlling the Swing'. Tijdens onze tour in Indonesië en De Molukken in dat jaar, nodigden we een aantal leden van het MBO uit. Naar aanleiding van dat concert ontving Niels een compositieopdracht van Rence Alfons. Dit werd het eerste deel van 'From and to Infinity' dat in 2019 in première ging op Ambon. In 2022 zouden we met een deel van het MBO spelen in het Orgelpark. Dat werd verhinderd door corona. Daarna kregen we een nieuwe uitnodiging van het Orgelpark. Voor dat concert heeft Niels de muziek herschreven en opnieuw gearrangeerd in een nieuwe bezetting, onder andere met orgels en kora, voor het album 'From And To Infinity', dat in juni uitkwam.

Jullie brengen tradities samen met moderne muziek en zijn ambassadeurs op verschillende fronten.

M: Tijdens concerten maken we altijd contact met het publiek. In Azië zijn mensen vaak niet op de hoogte van ons bestaan en zeer verrast. We worden daar uitbundig ontvangen.

N: In Azië is men zeer ambitieus bezig met muziek en daarin op zoek naar een nieuwe identiteit. Ze vinden onze combinatie van traditie en modern erg interessant. Zoiets willen zij ook. Op de Molukken en in Indonesië geniet Monika veel bekendheid.

M: Wij worden gewaardeerd door fijn-
[vervolg in de rechterkolom...](#)

proevers. Ik zing in het Haruku, een van de vele traditionele talen die de Molukken rijk is en daarmee inspireer ik de nieuwe generatie dichters, die hun werk naast de algemene Indonesische taal nu ook in hun eigen taal schrijven.

Het maakt eigenlijk niet uit waar we spelen. Mensen zijn nieuwsgierig en staan open voor wat wij doen. In Wenen speelden we als duo in Das Konzerthaus. De organisatoren hadden een mooi programmaboekje met onze vertaalde teksten gemaakt. Het publiek luisterde ademloos en niemand las mee. Zo'n houding geeft ons energie en inspiratie.

Monica Akihary deze zomer in Rotterdam vlak nadat bekend was gemaakt dat wij de winnaar van de Boy Edgar Prijs 2023 is. (Foto: Joke Schot)

Wat staat er nog op jullie verlanglijst?

N: Het zou mij leuk lijken om eens met een touringcar langs Europese steden te reizen, samen met mensen met wie je een intensieve muzikale uitdaging aangaat. Dan ontstaat er een muzikaal proces waar in Europa meestal geen tijd voor is omdat iedereen te veel verplichtingen heeft en er nooit lang kan worden gerepeteerd.

M: We zetten onze reis voort.

N: En we zien wel wat er op ons pad komt.

Roland Huguenin

PS

Meer informatie over de feestelijke avond op 6 december ter gelegenheid van de uitreiking van de Boy Edgar Prijs 2023:

<https://tinyurl.com/46ynf3na>

Meer informatie over het programma 'Messiah', waarmee Boi Akih vanaf 9 december door het land toert:

<https://www.boiakih.com/messiah/>

De data van de 'From and to Infinity Boy Edgarprijs tour', die op 12 januari 2024 in De Doelen, Rotterdam start:

<https://www.boiakih.com/concerts/>